

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ“ХРИСТО БОТЕВ“, С.БЪЛГАРИН, ОБЩ.ХАРМАНЛИ
п.к.6460, с. Българин, общ. Харманли, тел.:03763 2266, имейл: ou_balgarin@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ:.....

Директор: Христина Иванова

Съгласно Заповед РД №РД-31/15.09.2022г.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

**ЗА УЧЕБНАТА 2022/2023 ГОДИНА
НА ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ
“ХРИСТО БОТЕВ” – с. БЪЛГАРИН**

Настоящата програма за превенция на ранното напускане на училище е приета на заседание на Педагогически съвет с протокол №12/08.09.2022 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

- Програмата за превенция от отпадане е разработена в съответствие с рамкови европейски и национални документи и определените приоритети за развитие в сферата на предучилищното и училищното образование.
- Тя конкретизира ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсиране на отпадането и преждевременното напускане на училище на система (2013– 2020), приета от Министерския съвет с Протокол № 44 от 30.10.2013 год.
- Програмата е разработена на основата на проект на Министерството на образованието и науката на двугодишен План за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система.
- Училищната програмата за превенция на отпадането на ученици в ОУ „Хр. Ботев“ с. Българин, общ. Харманли е разработена в контекста на Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване на предложената от Европейската комисия „Стратегия за интелектуален устойчив растеж „Европа 2020“ и на препоръките, направени във връзка с тях по отношение превенцията на социалното изключване и за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на възможности на всички деца за най-добър старт в живота.
- Настоящата програма конкретизира заложените политики, мерки и дейности в Стратегията за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, съобразно спецификата и конкретните условия в ОУ“ Хр. Ботев“ с. Българин, общ. Харманли
- Програмата за превенция на ранното напускане на училище е част от училищната политика във връзка с прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

ПРИНЦИПИ

Училищната програмата за превенция на отпадането на ученици кореспондира с темата за приобщаващото образование като предпоставка за предотвратяване на социалното изключване. Базира се на основите принципи на приобщаващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование.
- Всяко дете може да учи и да се възползва от възможностите и предимствата, които образованието дава
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, пол, народност, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус.
- Приобщаващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много голяма степен, вместо детето да се адаптира към системата.

- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми.
- Възгледите, мнението и потребностите на подрастващите трябва да бъдат взети предвид при тяхното участие в образователната институция. Учениците следва да бъдат стимулирани в активно участие в образователния процес.
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани според индивидуалните нужди и потребности на подрастващите, за да се създават възможности за тяхното социално включване

ВИЗИЯ

Програмата за превенция на ранното напускане на училище в ОУ "Христо Ботев", с. Българин е разработена в съответствие с рамкови европейски и национални документи и определените приоритети за развитие в сферата на основното образование.

Програмата конкретизира ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсиране на отпадането и преждевременното напускане на училище на Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013–2020), приета от Министерския съвет с Протокол № 44 от 30.10.2013 год.

С дейностите си програмата е ориентирана към реализиране на политики и мерки за постигане на стратегическата цел и оперативните цели на Стратегията, както и с целите на Програмата, разработена от РУО Хасково и определените приоритети на областно ниво.

Програмата е разработена на основата на проект на Министерството на образованието и науката на двугодишен План за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система.

Програмата представя:

- ✓ SWOT анализ - определяне на рисковите групи ученици, застрашен от отпадане в ОУ "Христо Ботев" и прилагане на мерки, свързани с превенцията, работещи по отношение на справянето с риска от отпадане от училище;
- ✓ дефиниране на дейности, насочени към идентифицираните рискови групи от ученици, предлагащи промяна в нагласите с цел повишаване мотивацията на учениците за учене, чрез предлагане на качествено образование - използване на интерактивни методи на преподаване, повишаване квалификацията на учителите, превръщане на училището в желана територия - подобряване на МТБ, включване на учениците в извънкласни форми, проекти и целодневна организация на учебния процес, приоритети, дефинирани в Стратегията за развитие на училището, Годишен план на училището и Плана за квалификация на педагогическите кадри;
- ✓ обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни;
- ✓ усъвършенстване на системата за събиране на постоянна и надеждна информация за движението на децата и учениците.

ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОБЛЕМА

Програмата представя:

→ Определяне на рисковите групи ученици, застрашен от отпадане в ОУ“ Хр. Ботев“, с. Българин прилагане на мерки, свързани с превенцията, работещи по отношение на справянето с риска от отпадане от училище;

→ Дефиниране на дейности, насочени към идентифицираните рискови групи от ученици, предлагащи промяна в нагласите с цел повишаване мотивацията на учениците за учене, чрез предлагане на качествено образование:

- Използване на интерактивни методи на преподаване;
- Повишаване квалификацията на учителите;
- Превръщане на училището в желана територия - подобряване на МТБ;
- Включване на учениците в извънкласни форми, проекти и целодневна организация на учебния процес;
- Приоритети дефинирани в Стратегията за развитие на училището, Годишен план на училището и План за квалификация на педагогическите кадри; Обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни; Усъвършенстване на системата за събиране на постоянна и надеждна информация за движението на децата и учениците. Отпадането от училище и/или преждевременното напускане на образователната система е институционален, социален, а също и педагогически проблем, чието преодоляване е обект на целенасочена училищна политика. Причините затова са комплексни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищна среда, а от друга страна и в педагогическата колегия. Има ученици с прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и известен брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане.

АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО В УЧИЛИЩЕТО

В ОУ “Хр. Ботев “с. Българин дава възможност за организирането на извънкласни форми на обучение: участия в проекти по учебни предмети, в модерни танци, футбол и др.

В училището се обучават деца и ученици в мултикултурна среда.

Целодневна организация на учебния процес се организира от екип от професионалисти и специалисти с доказани педагогически умения.

Осигурена е допълнителна подкрепа от специалисти: логопед, ресурсен учител и психолог.

Всяка учебна година в училището се разработва Програма от превантивни мерки за преодоляване отпадането на учениците от училище . За ефективното прилагане на програмата е необходимо първо да се определят рисковите групи от ученици, застрашени от отпадане, както и да се предложат превантивни мерки, насочени към тези групи ученици. Като рискови фактори, предшествващи отпадането, са идентифицирани:

1. Продължително отсъствие от училище

2. Проблемна семейна среда- Деца с проблемна семейна среда за които има риск от отпадане и са обект на работа на отдел“ Закрила на детето“ работим с ЦОП гр. Харманли. По график психолог работи с децата, които имат нужда от подкрепа.

3. Трудна адаптация към режима в училище.

През предходната учебната година в ОУ“ Хр. Ботев“ няма ученици, които преждевременно да са напуснали училище или отпаднали от училище ученици .

○ **Силни страни:**

1. Подобрена материална база;
2. Квалифицирани учители;
3. Интерактивни методи на обучение;
4. Извънкласни дейности;
5. Занимания по интереси;
6. Възможности за изява;
7. Оказване на обща и допълнителна подкрепа;
8. Създаване на приятелска среда.

○ **Слаби страни:**

- Недостатъчна ефективност на взаимодействието „училище – родители
- Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите.
- Липса на ефективни санкции за родителите.
- Нисък жизнен стандарт на част от населението.
- Проблеми в семействата, водещи до отпадане на децата от училище.

ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ОТ УЧИЛИЩЕТО ПО ПРЕВЕНЦИЯ И ОГРАНИЧАВАНЕ НА ОТПАДАНЕТО:

В изпълнение на училищната програма от страна на училището се предприемат мерки, както следва:

- Ранно идентифициране на децата в риск.
- Нови форми за по-голямо ангажиране на родителите.
- Изграждане на качествено партньорство между родители и педагогически специалисти.
  - Ефективно включване на училищните и ресурсите на местната общност при реализиране на дейностите за превенция на отпадането от училището.
  - Обучение на педагогическия екип да идентифицира и да решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят подрастващите в риск от отпадане от училище.
  - Разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на децата, консултиране и активна работа със семейството.
    - Поддържане на база данни, индивидуално портфолио, индивидуални програми за всяко застрашено дете.
    - Разширяване на връзките с извънучилищни институции. — Административни мерки и работа с институциите за превенция на отпадането:

- Отразяване на движението на учениците, проследяване на преместването, писма от/до приемащите училища и общини по местата на преместване на учениците.
- Наложени санкции от класния ръководител за отсъствия по неуважителни причини. Възпитателни мерки за превенция на отпадането.
- Работа с учениците
- Паралелкови дейности и изяви за превенция от отпадане и работа с деца в риск съгласно плановете на класните ръководители.
- Индивидуална и допълнителна работа с учениците с отсъствия – консултации, беседи, възлагане на персонални задачи, стимулиране на положителни постъпки и изяви.
- Включване на учениците в риск от отпадане в извънкласни и извънучилищни дейности – участие в училищни празници, организиране на спортни празници и състезания, екскурзии.
- Прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите-партньори на училището.
- Индивидуална работа с родители на застрашени от отпадане деца.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

- Създаване на подкрепяща среда за учениците в училище.
- Изграждане на мотивация у подрастващите за ежедневно посещение в училище и участие в живота на училищната общност.
- Индикатор за постигане – намаляване на отсъствия по уважителни и неуважителни причини.
- Създаване на положителни нагласи към образователния процес.
- Индикатор за постигане – повишаване успехът на застрашените ученици.

МЕРКИ (ДЕЙНОСТИ) ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ

- Своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на учебния материал и застрашеност от отпадане.
- Изготвяне на ежемесечни отчети от класните ръководители за броя на отсъствията и разговори за причините, поради които учениците са застрашени от отпадане /ако има такива/.
- Изработване ежегодно и актуализиране на регистър на застрашените от отпадане деца /отворен документ/.
- Анализ на постиженията на застрашените от отпадане подрастващи и осъществяване на педагогическа подкрепа от страна на учителите и училищното ръководство /в края на всеки срок/.
- Провеждане на задължителна, допълнителна, индивидуална и групова работа по съответните предмети, предоставяща възможности за индивидуален темп при

усвояване на учебния материал от застрашените ученици, може и чрез участие в проекти.

- Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни и извънучилищни дейности в ГЦОУД.
- Откриване на силните страни на личността на всеки подрастващ ученик.
- Развиване на силните страни на личността чрез индивидуална работа с учениците или включването им в групи за извънкласни дейности и занимания по интереси.
- Осигуряване на публични изяви на учениците с изявени дарби.
- Осъществяване на ефективен диалог между училището и семействата на застрашените от отпадане ученици.
- Въвеждане на алтернативни срещи и мотивиране на родителите да посещават планираните родителски срещи.
- Организиране на кампании, които да стигнат до родителите и настойниците на учениците.
- Засилване на контрола върху отсъствията и своевременно информиране на родителите.
- Разпределяне на отговорностите и ангажиментите по отношение на посещаемостта в училище между класните ръководители и родителите.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Недопускане на ученици, отпаднали от училище или преждевременно напуснали образователната система.
2. Създаване на условия и повишена мотивация за посещение в училище.
3. Подобряване на учебните резултати и осигуряване на своевременна и адекватна образователна подкрепа за развитието на учениците, включително на ученици от уязвими групи.

ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ:

1. Намаляване на отсъствията по уважителни и неуважителни причини.
  - Брой отсъствия в края на срока/учебната година;
  - Брой санкционирани ученици за отсъствия;
  - Брой ученици с 20 и повече отсъствия по неуважителни причини;
  - Брой ученици, положили изпити за определяне на срочна и/или годишна оценка по учебни предмети поради допуснати отсъствия.
2. Подобряване на учебните постижения на застрашените ученици.
  - Брой проведени консултации по учебни предмети на застрашени от отпадане ученици.
  - Брой проведени срещи с родители на застрашени от отпадане ученици.
3. Брой ученици в риск от отпадане, включени в училищни дейности.
4. Брой родители, на които е оказана институционална подкрепа.

II. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО В УЧИЛИЩЕТО

ОУ "Христо Ботев", с. Българин, общ. Харманли, обл. Хасково е училище с дългогодишна история и традиции в обучението на ученици. В него се обучават ученици от различни етноси-роми, турци, българи. Общият брой на учениците през 2022-2023 година – 116 ученици включително децата от ПГ. Педагогически персонал – 16 учители, непедagogически – 6. Училището разполага с добра материално – техническа база, квалифицирани кадри доказали своя професионализъм през годините. В училището се работи по различни проекти.

Всяка учебна година в училището се разработва Програма от превантивни мерки за преодоляване отпадането на учениците от училище, но за ефективното прилагане на програмата е необходимо първо да се определят рисковите групи от ученици, застрашени от отпадане, както и да се предложат превантивни мерки, насочени към тези групи ученици.

Основни причини за преждевременното напускане на училище:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко категории:

1.1 Икономически - безработицата, ниските доходи и бедността поставят много деца в затруднени условия, водещи да повишен риск от отпадане от училище. Много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до прекъсване на присъствието в училище или до нарушаване на участието им в учебния процес.

1.2 Социални – родителска незаинтересованост, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, ранни бракове и др.

1.3 Образователни - езикова бариера, недоброто владеене на български език на децата от ромски произход, трудности в усвояването на учебното съдържание, навици на учене, липса на мотивация, лоша дисциплина и др.

1.4 Етнокултурни – отсъствие на познавателна мотивация сред децата от ромската общност, отсъствие на мотивация от страна на родителите за приобщаващо образование на децата им, ниска степен на готовност за училище на деца от тази общност, дефицит на комуникативна компетентност сред такива деца и др.

1.5 Институционални – недостатъчно координиран подход между различните служби на местно и общинско ниво и др.

1.6 Свързани със здравния статус – недостатъчна подготовка за приобщаване на децата със специални образователни потребности.

За преодоляването на възникналите проблеми в определен етап училището води гъвкава политика с цел да се разгърне личния потенциал на всяко дете съобразно неговите нужди и потребности и интереси. Предвидени са дейности за разнообразяване на методите, похватите, средствата на работа - традиционни и иновационни. Обогатяване инструментариума за работа с децата, стимулиране, поощрение и оценка на напредъка на ученика във възпитателно-образователния процес. Участие на ученици и родители от различни етноси в училищни и извънучилищни дейности за преодоляване риска от ранно отпадане от училище.

Най-голяма в процентно отношение е групата на учениците, прекъснали обучението си или с голям брой отсъствия поради семейни причини. Семейните причини обхващат широк кръг от проблеми, свързани с родителска незаинтересованост, противоречия и конфликти в семейството, отрицателно взаимодействие на домашната среда, ниско образование на родителите, бедност, етнокултурни традиции. Превантивни мерки за намаляване на отсъствията са и периодичното информироване на Дирекция "Социално подпомагане" за ученици, допуснали над 5 отсъствия по неуважителни причини за един месец, както и периодични доклади до МКБППМН и образуване на възпитателни дела за ученици с противообществени прояви. Като най-чести причини за допускане на отсъствията по неуважителни причини класните ръководители посочват отсъствията по социални и икономически причини.

Предлагане на качествено образование и повишаване мотивацията на учениците за учене с цел въздействие върху намаляване на отсъствията и превръщане на училището в желана територия, поставя пред педагогическата колегия изискване за повишаване квалификацията на учителите.

Училището прилага и други мерки за превенция на ранното напускане на системата, като сред тях са:

- ✓ Извънкласни дейности и извънучилищни дейности;
- ✓ Организация на обучението в ЦОУД /1,2 , 3 и 4 клас , 5 -6 клас и 6 – 7 клас;
- ✓ Осигуряване на безплатна закуска, Училищен плод и Училищно мляко за учениците от 1-4 клас и ПГ;
- ✓ Провеждане на ефективни консултации по учебните предмети;
- ✓ Системни разговори с родители и ученици;
- ✓ Провеждане на училищни тържества и приобщаване на учениците към училищната общност;
- ✓ Отбелязване на различни празници.

III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

- Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно напускане на деца и ученици от идентифицираните рискови групи в училище.
- Подобрени резултати от обучението, измерими от НВО и осигурена подходяща образователна подкрепа за развитие на всяко дете и ученик.

IV. ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Мерки за реализиране на политиките	Отговорник	Срок за изпълнение	Индикатори
I. МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕТО			
1.1. Осигуряване на позитивна образователна среда - училищен климат,			

атмосфера на взаимоотношения, управление			
1.1.1.Разработване и изпълнение на политики в училището			
1.1.1.1.Извършване на тематична проверка“ Отчет на отсъствията на учениците и класифицирането им според причини“ с цел установяване на задълженията на класните ръководители при уважаването на отсъствията на учениците и предприемане на мерки при установяване на голям брой отсъствия по неуважителни причини.	Директор	2022/2023	Намален брой отсъствия по неуважителни причини.
1.1.1.2.Инициране на информационна кампания за намаляване на риска от преждевременно напускане на училище чрез изработване на табла и брошури	Учители	2022/2023	Брой табла Брой брошури
1.1.1.3. Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни кампании. Отбелязване на: Ден на розовата фланелка и Ден на усмивката	Учители,начален и прогимназиален етап; класни ръководители	2022/2023	Брой проведени кампании Брой участвали деца
1.1.1.4.Планиране и осъществяване на контрол за посещаемост на учебните занятия и вписване на отсъствията на учениците.	Директор	2022/2023	Брой извършени проверки
1.1.1.5.Планиране и осъществяване на контрол върху спазването	Директор	2022/2023	Брой извършени проверки

на задълженията на класните ръководители -анализ и оценяване на рисковите фактори за отпадане на ученици – ученици със слаб успех, лоша дисциплина, отсъствия, набелязани мерки от кл.р-ли			Брой проверени обекти
1.1.1.6.Изготвяне на регистър на ученици, застрашени от отпадане и мерки за работа с тях: -изготвяне на списък -изготвяне на карта за всеки ученик	Класни ръководители	30.11.2022	Изготвен 1 бр. регистър Бр. карти
1.1.1.7.Работа по Национални програми и проекти като мярка за осигуряване на качествено образование и превенция на отпадащите ученици	Директор; учители	2022/2023	Брой НП Брой проекти
1.1.1.8.Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности	Ръководителите на групите	2022/2023	Брой обхванати ученици
1.2 Повишаване на качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище			
1.2.1.Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище	Директор	2022/2023	Брой обучени учители
1.2.2.По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез електронни уроци, интерактивни методи,	Учители	2022/2023	Бр. извършени проверки

онаглеждаване, практическа насоченост			
1.2.3.Планиране и реализиране на обучение, ориентирано към потребностите на всеки ученик - лично ориентиран подход	Учители	2022/2023	Брой проверки
1.2.4.Анализиране на результатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати	Учители	2022/2023	Резултати от обучението/анализи от входно и изходно ниво
1.2.5.Анализ на движението на учениците и причини за напускането им	Директор	2022/2023	Брой напуснали ученици
1.3.Достъп до качествено образование за деца и ученици със СОП			
1.3.1.Подобряване възможностите за обучение на деца със СОП -осигуряване на допълнителна подкрепа -прилагане на единна методика за оценяване	Директор Учителите работещи с деца със СОП Ресурсните учители	2022/2023	Брой разработени Планове за обща и допълнителна подкрепа
II.ПОЛИТИКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НАУЧИЛИЩЕ			
2.1.Повишаване участието и ангажираността на родителите и обществеността			
2.1.1.Включване на родителската общност повишаване на активността ѝ и сътрудничество с училищното ръководство	Директор, учители	2022/2023	Брой инициативи
2.1.2.Разчупване стереотипа на провеждане на родителски срещи	Директор Класни ръководители	2022/2023	Брой проведени изнесени родителски срещи
2.1.3.Сътрудничество с различни организации - МКБППМН, ДПС, Дирекция „Социално	Директор, учители	2022/2023	Брой срещи

подпомагане”, отдел „Закрила на детето”			
2.2. Утвърждаване на индивидуално и групово наставничество			
2.2.1. Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и индивидуалното им консултиране	Класни ръководители	2022/2023	Брой проведени срещи
2.2.2. Инициативи за подпомагане на ученици в риск от техни съученици	Класни ръководители	2022/2023	Брой инициативи
III. ПОЛИТИКИ ЗА КОМПЕНСИРАНЕ НА ЕФЕКТА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ			
3.1. Отчет на дейностите и мерките по програмата	Директор	м. II. 2023 м. VI. 2023	Брой отчети